AAN DE RAAD

Agenda: 28-10-2021
Franeker, 6-10-2021

Onderwerp
Coronaherstelplan Sociaal Domein

Portefeuillehouder
Wethouder B. Tol

Auteur
M. Reijenga

Samenvatting
Het rijk heeft gelden beschikbaar gesteld om de negatieve effecten van Corona te bestrijden. Een deel hiervan is ter beschikking gesteld voor maatregelen om het sociale en mentale welzijn en de leefstijl van mensen te bevorderen die door alle coronamaatregelen in het gedrang zijn gekomen. Doel is een effectieve inzet van de extra verkregen middelen voor de bestrijding van de negatieve gevolgen van de Corona-pandemie voor jeugdigen, kwetsbare groepen en de effecten op de leefstijl van de inwoners van gemeente Waadhoeke.

Voorstel

1. Dit Coronaherstelplan vast te stellen.
2. De benodigde middelen a € 881.300 beschikbaar te stellen vanuit de Coronareserve.

Inleiding

De coronapandemie en -maatregelen laten hun sporen na. Het Rijk heeft landelijk een steunpakket sociaal en mentaal welzijn en leefstijl van €200 miljoen ter beschikking gesteld, voor maatregelen om het sociale en mentale welzijn en de leefstijl van mensen te bevorderen die door alle coronamaatregelen in het gedrang zijn gekomen. Het steunpakket is verdeeld in drie thema's:

- bevordering van het welzijn van jeugdigen;
- ontmoeting en begeleiding van 'kwetsbare' groepen;
- ondersteuning en bevordering van een gezonde leefstijl.

Het Rijk heeft daarnaast een aantal specfieke regelingen in het leven geroepen, namelijk het uitvoeringsbudget Nationaal Preventieakkoord, de Nationaal Programma Onderwijs en de specifieke uitkering leefstijlinterventies. Daar waar mogelijk zijn deze budgetten gekoppeld aan dit Coronaherstelplan.

Dit voorstel is een vervolg op een B&W besluit van 30 juni 2021. Het college heeft toen besloten om in te stemmen met een 2 sporenbeleid inzake de inzet van de extra Coronamiddelen. Dit 2 sporenbeleid bestond uit het opstellen van een Coronaherstelplan Sociaal Domein en de toekenning van een subside voor de inzet van extra jongeren,- en opbouwwerk via De Skûle Welzijn. Dit besluit is middels een begrotingswijziging in de gemeenteraad van 23 september 2021 bekrachtigd.

Tevens is met het B&W besluit van 30 juni ingestemd met het toetsingskader aan de hand van de 3 v's; vraaggestuurd, versterken en verbinden. Hieronder een toelichting:

- Vraaggestuurd

Aansluiten bij de onderwerpen en thema's die leven bij onze inwoners. Voorbeeld hiervan is dat in het laatste kwartaal van 2020 en begin 2021 maatwerkgesprekken hebben plaatsgevonden met alle dorpen en wijken in onze gemeente. Hierbij is veel input opgehaald waar we met extra middelen mee aan de slag kunnen. Verder is ook de Sociale Inclusie agenda gebaseerd op vraaggestuurd werken. Initiatieven van onderop.

- Versterken

Hiermee wordt bedoeld dat het bestaande aanbod wordt versterkt. Door een extra financiële injectie kan er een positieve boost gegeven worden aan bestaand aanbod. Bijvoorbeeld partijen die al een subsidie van de gemeente Waadhoeke ontvangen maar door tijdelijke extra inzet initiatieven nieuw leven in kunnen blazen.

- Verbinden

Daar waar mogelijk worden initiatieven vanuit de diverse disciplines en thema's zoveel mogelijk met elkaar verbonden. Hiermee willen we komen tot een samenhangende aanpak.

Dit Corona-herstelplan is een co-productie tussen de afdeling Samenleving en het beleidsteam Sociaal Domein aangevuld met initiatieven elders uit de organisatie.

Beoogd (meetbaar) effect

Effectieve inzet van de extra verkregen middelen voor de bestrijding van de negatieve gevolgen van de Corona-pandemie voor jeugdigen, kwetsbare groepen en de effecten op de leefstijl van de inwoners van gemeente Waadhoeke.

Motivering

Argumenten

1.1 Met deze inzet wordt het beoogde doel gerealiseerd.

De activiteiten die in dit Coronaherstelvoorstel zijn opgenomen dragen bij aan de gestelde doelen. Tevens voldoet het aan de vastgestelde kaders namelijk vraag gestuurd, versterken en verbinden. Dit plan bevat een integrale aanpak.

2.1 Het budget is toereikend

De voorgestelde plannen passen binnen de budgettaire kaders. De beschikbare middelen (Coronareserve sociaal domein) zijn €1.009.344. De voorgestelde plannen kennen een omvang van € 881.300.

2.2 De ontvangen rijksbijdragen zijn hiervoor gereserveerd.

De middelen die we vanuit het Rijk hiervoor hebben ontvangen zijn bestemd voor activiteiten om de negatieve effecten van Corona te bestrijden.

Kanttekeningen

1.1 Hiermee wordt niet het totale budget van het steunpakket uitgenut.

Dit geeft ruimte voor initiatieven die op een later moment worden aangedragen of ontwikkeld. Daarnaast zijn de in dit plan genoemde initiatieven gebaseerd op geschatte kosten. Eventuele hogere kosten kunnen met deze buffer worden opgevangen.

Analyse

Samenleving

Sinds maart 2020 heeft de Corona- epidemie grote gevolgen voor de Nederlandse samenleving. Zowel het virus als de bijkomende maatregelen raken de hele bevolking. De gevolgen hiervan verschillen voor kinderen, jongeren, volwassenen en ouderen. Daarnaast zijn de gevolgen merkbaar op heel veel terreinen zoals werk en inkomen, mentale weerbaarheid, onderwijs, sociale cohesie, leefstijl etc. Hieronder een aantal zaken kort toegelicht die aansluiten bij de doelstellingen van de door het ministerie beschikbaar gestelde middelen.

Eenzaamheid ouderen

Uit het onderzoek van Nivel blijkt dat ouderen die meer meedoen in de samenleving minder eenzaamheid ervaren. Ouderen met een lichamelijke beperking kwamen in 2020 bijna twee keer zo weinig buitenshuis dan daarvoor door de coronacrisis. Ongeveer een

vierde oefende minder vaak zijn hobby's uit. Ze geven aan dat zij meer contact hielden per telefoon en via digitale media, omdat fysiek contact minder mogelijk was.

Jeugdoverlast
Sinds de invoering van de coronamaatregelen is er sprake van een toename van jeugdoverlast. Politie en handhaving heeft ook in gemeente Waadhoeke veel meer klachten binnengekregen. Er is sprake van bijna een verdubbeling van het aantal incidenten. De cijfers in de regio zijn overigens vergelijkbaar met de landelijke cijfers: in Nederland werd in totaal ruim 43 duizend keer geklaagd over jongeren, tegenover bijna 25 duizend keer in dezelfde maanden vorig jaar.

Leefstijl
Uit het onderzoek blijkt dat meer mensen in de coronacrisis ongezonder zijn gaan leven. Rokers roken meer en het aantal mensen met overgewicht stijgt. Daarnaast ziet het RIVM dat de ziektelast toeneemt doordat bijvoorbeeld (planbare) specialistische zorg wordt uitgesteld. Ook de mentale gezondheid staat door de coronacrisis onder druk. Een derde van de mensen voelt zich somberder, en een derde voelt zich meer gestrest en angstiger dan voor de crisis.

Kwetsbare doelgroepen
Het RIVM concludeert dat de coronacrisis veel harder toeslaat bij lager opgeleide mensen. Ze hebben vaker chronische ziekten en daardoor een hogere kans op een ernstiger ziekteverloop. Daarnaast hebben ze minder mogelijkheden om thuis te werken, en is hun baan vaker onzeker. Dit heeft ook een grote impact op de mentale gezondheid van deze groep. Ook bij andere groepen zoals jongeren en ouderen staat de mentale gezondheid onder druk.

<u>Relevante cijfers</u>
GGD Fryslân heeft onderzoek gedaan naar de effecten van de Coronapandemie op de publieke gezondheid van de inwoners van Friesland. Hieronder een aantal ontwikkelingen uitgesplitst naar leeftijdscategorieën.

Jeugd (0-4/4-12/12-18 jaar)
Vanuit gesprekken of observaties valt op te merken dat een deel van de kinderen, jongeren en ouders in Fryslân een veranderd eet- en beweegpatroon hebben en aangeven dat ze een toename in gewicht zien. Dit sluit aan bij landelijke onderzoek onder kinderen tussen de 4 en 18 jaar. Ook diverse JGZ-professionals in Fryslân zien bij kinderen de groeicurves in gewicht stijgen. Kinderen en jongeren hadden minder lichamelijke beweging en het beeldschermgebruik was sterk toegenomen.

Volwassen bevolking (25-67 jaar)
Uit de laatste ronde van het panelonderzoek van GGD en RIVM, blijkt dat de meeste Friezen niet ongezonder zijn gaan eten vergeleken met voor de coronacrisis (73% eet nog hetzelfde). Wel zegt 45% van de Friezen (veel) minder te bewegen of sporten. Dit zien we al het hele jaar door. Tussen juli 2020 (ronde 5) en december-januari 2021 (ronde 9) constateren we in de leeftijdsgroep 55-69 jaar een verschuiving van matig overgewicht

naar obesitas. Dit in tegenstelling tot de leeftijdsgroep 40-54 jaar, waar we over dezelfde periode een toename in gezond gewicht zien.

Ouderen 67 +
Nederlands onderzoek toont aan dat de coronacrisis een negatieve impact heeft op het eet- en beweeggedrag van ouderen. Bijna de helft van de ouderen geeft aan minder te bewegen en te sporten, zeker in geval van quarantaine. Het veranderde voedingsgedrag van een kwart van de ouderen leidt tot overvoeding (bijvoorbeeld meer snacks), terwijl ca. één op de tien ouderen een veranderd voedingsgedrag ontwikkelt dat leidt tot ondervoeding (bijvoorbeeld maaltijden overslaan). Kwalitatief onderzoek onder Friese thuiszorgprofessionals en ouderen toont aan dat een gebrek aan beweging gedurende de coronacrisis leidt tot lichamelijke problemen, zoals (verminderde conditie, decubitus). Ouderen rapporteren zelf gewichtstoename en een ongezonder eetpatroon als gevolgen van de coronacrisis.

<u>Kamerbrief</u>
Er is op 5 juli 2021 een kamerbrief verstuurd met daarin een uitgebreide analyse van de situatie waarin jongeren zich momenteel bevinden Deze brief gaat in op 5 thema's, namelijk school & werk, welzijn, wonen, inkomen en ondersteuning.

Het kabinet is in de afgelopen periode intensief in gesprek gegaan met jongeren, gemeenten en professionals uit alle domeinen. Uit die gesprekken kwam veel waardering naar voren voor de erkenning van de door de coronacrisis versterkte problemen voor jongeren. Tegelijkertijd was er de behoefte aan een positieve benadering en bezorgdheid over een eenzijdige focus op het wegwerken van achterstanden. Hiermee werd duidelijk dat niet alleen de coronacrisis bestaande problemen heeft vergroot, maar dat de crisis ook extra de verwevenheid van de leefdomeinen - vrienden, school, werk, zorg en ondersteuning - van de jeugd heeft laten zien. De noodzaak is gebleken om meer dan voorheen vanuit partnerschap tot een integrale aanpak komen, zowel tussen domeinen als tussen lokale en landelijke spelers. Het kabinet vindt dat het belangrijk is om voldoende aandacht te schenken aan domein-overstijgende opgaven voor de jeugd. Gebaseerd op de gevoerde gesprekken ziet het kabinet daarbij vijf domein-overstijgende opgaven: Integraal werken, Jongerenparticipatie (eigenaarschap), Bestaanszekerheid, Kansengelijkheid en Veerkracht.

Alternatieven

Uiteraard zijn er alternatieven te bedenken voor de beschikbare middelen. De rijksmiddelen zijn niet geoormerkt.

Vervolg

Na instemming van de gemeenteraad gaat het Coronaherstelplan uitgevoerd worden. Met de partijen die voorstellen hebben ingediend worden nadere afspraken gemaakt over de inzet van de extra middelen. Resultaten en effecten worden meegenomen in de reguliere gesprekken die plaatsvinden met deze partijen. Verantwoording vindt plaats via bestuursrapportage.

Inwonersparticipatie

Er is bij het opstellen van het toetsingskader rekening gehouden met inwonersparticipatie. Eén van de gehanteerde 3 v's is nl. 'vraag gestuurd'. Wat leeft er in de samenleving is hierbij een belangrijk uitgangspunt. Daarnaast moet het voorgestelde initiatief van de subsidieregeling voor lokale activiteiten de inwonersparticipatie ook stimuleren. Daarnaast wordt de aansluiting gezocht met de Sociale inclusie agenda waarbij inwonersparticipatie centraal staat.

Communicatie

Na instemming van de gemeenteraad gaat het Coronaherstelplan uitgevoerd worden. Per initiatief zal worden gekeken of én op welke wijze er communicatie moet worden ingezet. Bijvoorbeeld over de bekendmaking van de subsidieregeling voor lokale initiatieven.

Daarnaast zal er contact gezocht worden met de Jongerenadviesraad om hen te vragen naar hun mening rondom de voorgestelde initiatieven voor jongeren. Daarnaast is er nog ruimte binnen het budget voor eventuele aanvullende initiatieven.

Financiën

Voorstel Coronaherstelplan per thema uitgewerkt met de bijbehorende kosten.

Thema: Bevorderen welzijn jeugdigen

Signaal	Doel/resultaat	Activiteit	Kosten
Overlast jeugd	Zinvolle dagbesteding ter voorkoming, passend traject voor iedere jongere of goede plek thuis	Extra inzet jongerenwerk (28 uur)* Inzet BOA jeugd	€43.000 €60.000
Overbelasting jonge mantelzorgers, voorkomen uitval en mentale schade	Terugdringen aantal jonge mantelzorgers, vergroten welbevinden gezin/kind Afname risicofactoren Toename beschermende factoren	Training GT en kinderopvang om signalen te herkennen en kunnen omgaan met jonge mantelzorgers/ ouders m.b.v. vrijwilligers	€ 3.000
	Achterstanden in GT opvangen.	Extra FTE GT	€ 76.000
Totale kosten			€ 182.000

** Dit is naast de extra inzet Jongerenwerk a € 50.000 die al is gehonoreerd in het College van 30 juni 2021*

Thema: ontmoeten en begeleiden kwetsbare groepen

Signaal		Activiteit	Kosten
Ontmoeting faciliteren. Activiteiten in dorpen weer opstarten.	Faciliteren van kleinschalige ontmoetingsactiviteiten in de dorpen en wijken.	Subsidieregeling van €750 voor dorpen en wijken voor organisatie activiteiten in dorp/wijk	€37.500 (50 x € 750)
Minder re-integratie-trajecten (en resultaten)	Iedereen een passend traject gericht op zelfregie, welzijn en werk XX aantal extra trajecten	Uitvoering door BVO de Dienst SoZaWe Dit voorstel is reeds besproken in het brede POHO participatie	€ 401.600*
Ervaringen tijdens coronaperiode Signalen als overlast, verveling en depressiviteit	De weerbaarheid en veerkracht van jongeren te vergroten (zie kamerbrief)	Inzet van gestructureerde vrijetijdsbesteding ter versterking van het welzijn en begeleiding bij het ontwikkelen van de benodigde sociale vaardigheden gericht op onderwijs, werk en bestaanszekerheid.	Kwartiermaker Jeugd € 50.000
Sociaal maatschappelijke initiatieven om zelfredzaamheid in dorp/wijk te vergroten.	Leefbaarheid vergroten en meer mensen aan het werk. Tevens preventieve werking richting zwaardere inzet/zorg.	Budget voor sociale inclusie beschikbaar stellen. Uitvoeringsbudget en projectleider.	€ 100.000**
Toename eenzame mensen.	Verminderen eenzaamheid	Maatjesproject is wenselijk. (lokale aanbieders vragen naar aanbod)	€43.000***
Druk op mantelzorgers neemt toe.		Mantelzorgmakelaar (bericht 21-9 toekenning extra middelen voor inzet mantelzorg) ++	€ 16.700
Toename eenzame mensen	Verminderen Eenzaamheid	Uitvoeringsbudget 'Nee tegen eenzaamheid'	€2.500

Totale kosten	€ 651.300

** Hierover is een memo verstrekt*

***Dit is naast de extra inzet die door opbouwwerk wordt gepleegd op basis van collegebesluit 30 juni 2021*

****Het voorstel van De Skûle Welzijn omvat €43.000. Er wordt nog gekeken naar de mogelijkheden/alternatieven bij andere lokale aanbieders.*

Thema: Ondersteunen en bevorderen van een gezonde leefstijl

Voorstel Coronaherstelplan per thema uitgewerkt met de bijbehorende kosten.

Signaal	Doel/resultaat	Activiteit	Kosten
Stijging overgewicht, slechte leefstijl	Vergroten participatie van participatie van mensen die doorverwezen worden door Dienst/GT Toename zelfvertrouwen	Mei inoar aktyf*	Alle initiatieven met * kan gerealiseerd worden met inzet buurtsportcoach 1 FTE € 70.000
Participatie van mensen met een beperking	Sportverenigingen aansporen aanbod te genereren voor aangepast sporten	Aangepast sporten*	Idem
Participatie van nieuwkomers vergroten	Sportdeelname vergroten onder de doelgroep nieuwkomers	Sportintegratie nieuwkomers aan de slag*	idem
Verenigingsleven komt steeds meer onder druk te staan	Toekomstbestendig maken van het verenigingsleven.	Verenigingsondersteuning*	idem
Op basis van gezondheidsmonitors volwassenen en ouderen van GGD gekozen voor de betreffende wijken.	Toename kwaliteit van leven voor doelgroep met lage SES (wijkaanpak) Verminderen eenzaamheid Vergroten veerkracht	Sociaal Vitaal*	idem
Zo lang mogelijk zelfstandig thuis kunnen blijven wonen	een preventieve aanpak in de strijd tegen dementie en bij psychische klachten. Cognitieve Fitness richt zich op het behoud en de verbetering van zowel de fysieke als cognitieve vitaliteit.	Cognitieve fitness, valpreventie*	idem
Verkleinen van gezondheidsverschillen in Waadhoeke	Herijking GGB Waadhoeke	Schrijven GGB Waadhoeke (evt. ism Harlingen) inhuur adviseur	€ 25.000
Toename overgewicht Afname gezonde leefstijl	Jongeren op gezond gewicht. Verbeteren leefstijl	Aanstellen JOGG-regisseur	Dit voorstel wordt nader uitgewerkt in een ander voorstel.
Totale kosten			€ 95.000

Thema: Uitvoering herstelplan

Signaal	Doel/resultaat	Activiteit	Kosten
Inzet formatie coronaherstelplan/ NPO gelden	Uitvoeren van Coronaherstelplan/ NPO gelden.	Regie op de uitvoering	€ 50.000
Totale kosten			€ 50.000

Totale bedrag voor de voorgestelde plannen is € 978.300.

Beschikbare middelen

Specificatie Bestemmingsreserve Corona	**Ontvangsten rijk**	**Begrote onttrekking**	**Werkelijke onttrekking**	**Saldo**
Vrijwilligersorganisaties	19.732			19.732
Re-integratie van bijstandsgerechtigden	515.287			515.287
Gemeentelijk schuldenbeleid en bijzondere bijstand	128.411			128.411
Perspectief Jeugd en Jongeren	81.691	100.000*	100.000	-18.309
Bestrijden eenzaamheid ouderen	107.021			107.021
Extra begeleiding kwetsbare groepen	115.264			115.264
Jongerenwerk Jeugd	28.324			28.324
Mentale ondersteuning Jeugd	23.772			23.772
Activiteiten en ontmoetingen jeugd	16.152			16.152
Continuïteit van zorg	63.690			63.690
Jeugd aan Zet	10.000			10.000
Subtotaal	**1.109.344**	**100.000**	**100.000**	**1.009.344**

**Deze middelen zijn met het besluit van 30 juni reeds onttrokken aan het totale budget.*

De rijksmiddelen zijn niet geoormerkt. Hierdoor kan er binnen de diverse onderwerpen worden geschoven en gecombineerd.

Naast bovenstaande middelen krijgt de gemeente ook NPO middelen. Het Nationaal Programma Onderwijs helpt leervertragingen in te halen en het onderwijs te verbeteren. Hiervoor komt in totaal € 8,5 miljard beschikbaar. Een deel hiervan wordt beschikbaar gesteld aan de gemeenten. Gemeente Waadhoeke krijgt hiervoor circa € 680.000.

Er zit een overlap tussen de doelen die worden nagestreefd vanuit de NPO-middelen en de middelen van dit corona herstelplan. Omdat de NPO-middelen een specifieke uitkering zijn kan *tijdens de uitvoering* nog besloten worden om delen van dit plan uit de NPO-middelen te bekostigen. Daarmee word het beslag op de Coronareserve overeenkomstig verlaagd.

De specifieke uitkering leefstijlinterventies á € 67.000 heeft ook een directe relatie met bovenstaande activiteiten. Dit geldt ook voor het uitvoeringsbudget Nationaal Preventieakkoord á € 30.000. We gaan er vanuit dat de specifieke uitkeringen met dit plan volledig besteed worden voor dit doel in 2021. Dat betekent dat deze € 97.000 (specifieke uitkering leefstijlinterventies en uitvoeringsbudget nationaal preventieakkoord) worden ingezet

ten behoeve van dit plan. Deze middelen worden in mindering gebracht ten opzichte van de Coronareserve. Ten laste van de Coronareserve is nog nodig: € 978.300 – € 97.000 = € 881.300.

De begrote kosten van € 881.300 passen binnen de beschikbare middelen van € 1.009.344 van de Coronareserve.

Het is erg lastig in deze fase te duiden hoeveel van de lasten zich in 2021 zullen voordoen. Logischerwijs valt te verwachten dat het overgrote deel van de kosten in 2022 zal landen. Bovenstaand coronaherstelplan zal naar verwachting in januari met een begrotingswijziging een beroep doen op de coronareserve.

Juridisch kader

- Subsidieverordening 2018 gemeente Waadhoeke
- Inkoop- en aanbestedingsbeleid van de gemeente Waadhoeke

De uitgaven die gemoeid gaan met dit plan zullen zowel in subsidies als in opdrachten worden weggezet.

Burgemeester en wethouders van Waadhoeke

, burgemeester

, secretaris

NR.: CONCEPT

De raad van de gemeente Waadhoeke

Gezien het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van Waadhoeke van 05-10-2021;

B E S L U I T

1. In te stemmen met dit Coronaherstelplan.
2. De benodigde middelen a € 881.300 beschikbaar te stellen vanuit de Coronareserve.

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 28-10-2021,

, voorzitter

, griffier

Dit document is digitaal ondertekend.